

» captiver son entendement sous l'obéissance de la foi
» et ne discuter jamais sur certaines choses. » Ergo.

PROPOSITIO QUARTA.

Deus nova præcepta legi naturali addere potest.

Prob. 1°. Deus est supremus dominus noster; sed ut supremus dominus habet facultatem præcipiendi officia quæ in lege naturali non continentur. Principes enim, legislatores et quilibet superiores hujusmodi habent facultatem, eam quotidie exercent, et inferiores eis parere debent, *ut omnes fatentur et alibi probatur.* Ergo a fortiori et Deus talia facere potest præcepta quibus parere tenemur.

Prob. 2°. Si Deus talia præcepta facere non posset, maxime quia forent inutilia: atqui hujusmodi præcepta non sunt inutilia; nam 1° multum inservire possunt ad custodienda legis naturalis præcepta, sicut leges positivæ principis ad servandum ordinem publicum conducunt; 2° sensus pietatis in mentibus nostris fovent et excitant; 3° uniformitatem cultus divini stabiliunt et conservant; lex enim naturalis dictat aliquem cultum Deo deberi, sed illius formam non determinat: attamen necesse est formam cultus divini positivè determinari; alias, tot essent diversi modi Deo serviendi quot capita, et tunc nulla daretur uniformitas in religione, nulla decencia, nulla majestas. Ergo.

CAPUT SECUNDUM.

QUA METHODO INQUIRENDA SIT REVELATIONIS
EXISTENTIA.

Duplex est via qua veritates extra nos positas cognoscere possumus, nempe ratio et auctoritas: per methodum rationis rem in natura sua intrinseca expendimus; per

methodum auctoritatis, non rem ipsam juxta proprietates suas, sed motiva credibilitatis quibus existentia ejus adstruitur, requirimus: sic ratione scimus radios circuli esse æquales, et auctoritate novimus Alexandrum olim existitisse. *Rousseau* et illius asseclæ, nunc etiam valde numerosi, omnes scilicet rationalistæ, cum velint Deum nihil revelare posse supra rationem, contendunt in revelatione inquirenda incipiendum esse a ratione, et nihil ut revelatum admitti posse nisi prius rationi consentaneum deprehendatur. Catholici vero aliter procedunt.

Si doctrina absurda, contradictionibus plena, ad turpia ducens, proponatur ut revelata, demonstrant eam esse Deo verissimo, sapientissimo ac sanctissimo indignam, ac proinde ab illo reveari non potuisse. Sic communiter SS. Patres et missionarii apud gentes paganismum refellunt, ostendendo illum esse absurdum et contradictionibus plenum, Deo indignum, etc.

Si autem agatur de vera revelationis existentia certissime adstruenda, volunt ut, ante examen doctrinæ propositæ, quæratur an Deus locutus fuerit. Si demonstretur Deum clare locutum esse, spernendæ sunt difficultates quas humana ratio, limitibus constricta, præjudiciis et cupiditatibus obcæcata, excogitat.

His præmissis, sit

PROPOSITIO.

*In inquisitione revelationis sola via auctoritatis
admittenda est.*

Prob. 1°. Revelatio est factum contingens: atqui facta contingentia ex ratione cognosci non possunt, sed ex sola auctoritate; solam enim possibilitatem factorum contingentium ratio demonstrat, et nihil dicit nec dicere potest de eorum existentia: ergo.

Prob. 2°. Si existat revelatio, aliqua debet esse via qua omnes illius existentiam certo cognoscere possint: atqui sola via discussionis omnes certo cognoscere nequeunt revelationis existentiam. In ea enim hypothesi, unusquis-

que res revelatas sola ratione expendere, attingere et a non revelatis tuto secernere debet : omnes igitur difficultates quæ ab incredulis proponuntur, omnesque responsiones quas afferunt catholici notas habere, omnes Scripturas, sanctorum Patrum opera, auctores ecclesiasticos, imo et profanos percellere, quidquid in gratiam religionis et contra eam scriptum est, non solum in versionibus et in interpretationibus, sed etiam in ipsa lingua qua scripti sunt libri, addiscere debet : atqui maxima pars hominum, ne plus dicamus, tanti studii et examinis omnino est incapax : ergo.

Prob. 3°. Illa via admitti non potest quæ plena est temeritatis, superbiam ac impietatis : atqui talis est via discussionis.

1° Plena est temeritatis. Nihil enim magis temerarium est quam mysteria et res supernaturales velle ponderare ad trutinam rationis, quæ sæpissime in rebus etiam naturalibus cæca est ; naturam Entis infiniti, ejus attributa, ejusque æterna decreta velle perscrutari et comprehendere : verumtamen ita se gerit qui sola via discussionis in inquirenda revelationis existentia utitur : ergo *1°.*

2° Hæc via plena est superbiam et impietatis ; summæ enim superbiam et impietatis est humanam rationem ita extollere ut nihil cognoscat Deus, nihil saltem revelare possit quod mentis nostræ captum superet : atqui via quam hic impugnamus hoc supponit : ergo *2°.*

Prob. 4°. Deus nec falli nec fallere potest : ergo, ubi de revelatione agitur, hoc unum expendendum est, nempe an revera locutus fuerit nec ne ; proindeque ad sola credibilitatis motiva recurrendum est. Ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Motiva credibilitatis sufficienter non expenduntur, nisi expendantur etiam omnia momenta quæ in gratiam singularum religionum proferuntur, nisi cuncta perpendantur difficultates quæ circa illa motiva solent agitari : atqui maxima pars hominum id præstare non

potest : ergo via auctoritatis non facilior est quam via discussionis.

R. 1°. Ex illo argumento sequeretur maximam hominum partem nullo modo veram religionem cognoscere posse, illique prudenter adhærere : hoc autem summæ providentiæ et bonitati Dei repugnat : ergo.

R. 2° Nego maj. Nam, ut quis prudenter judicet religionem suam esse veram, sufficit quod aperte videat illam solidissimis innixam esse fundamentis : at clare videre potest eam sic esse innixam, sine ullo respectu ad alias religiones. Hinc naturaliter concludit, absque ulla hæsitatione, cæteras religiones esse falsas.

R. 3°. In decursu hujus Tractatus demonstrabimus tanta et tam splendida esse credibilitatis motiva in favorem religionis christianæ, ut fere primo intuitu appareat rusticis et imperitis nullam esse aliam quæ talibus veritatis argumentis gaudeat ; unicuique enim manifestum est nullam esse aliam tot prophetiis annuntiatam, tot miraculis confirmatam, tot martyrum sanguine signatam, tam mirifice et tam celeriter diffusam, contra tyrannorum et cupiditatum conatus. Unde sic ratiocinari possunt etiam simplicissimi homines : Vel religio christiana vera est, vel nulla : at certum est unam esse veram ; ergo, etc. Non necesse est igitur ut singula momenta quæ in gratiam aliarum religionum proferuntur ab unoquoque expendantur, nec ut omnes difficultates quæ circa motiva credibilitatis agitari possent perpendantur.

R. 4°. Quilibet homo, etiam imperitus, absque ulla errandi formidine credit corpora existere, licet omnes difficultates quæ circa illorum existentiam fuerunt excogitatae nec cognoscat, nec solvere queat : sic unusquisque certo cognoscere potest imperium Romanum olim existisse, Alexandrum victorias reportasse, quamvis cavillationibus Pyrrhonorum respondere non possit : ergo a pari unusquisque infalibiler cognoscere potest motiva credibilitatis religionis, licet non solverit nec solvere valeat difficultates quæ circa illam proponuntur.

Inst. 1°. Omnes plebei et imperiti homines credibili-

tatis motiva cognoscere non possunt nisi per aliorum explicationes; at semper timendum est ne ab aliis decipiantur: ergo.

R. Nego min. Plebeii enim et imperiti homines non nisi per aliorum explicationes cognoscunt facta præterita, v. g., existentiam imperii Romani, victorias Alexandri vel Julii Cæsaris: attamen de illis factis non dubitant. Cum enim videant quoscumque doctos ea unanimiter asserentes, facile comperiunt inter eos nullam esse collusionem, ac proinde de hujusmodi factorum veritate minime dubitant. Porro eadem certitudine cognoscere possunt motiva credibilitatis religionis nostræ, nempe miracula et prophetias; quotidie namque audiunt parochos aliosque doctos ea facta supernaturalia constanter et unanimiter docentes, asserentes et ab objectis incredulorum vindicantes: atqui, hoc posito, ea ut certa habere debent; clare enim percipere possunt parochos et alios doctos illa asserentis non esse impostores, impossibile esse illos inter se ad decipiendum collusisse. Præterea, si quid falsi dicerent, hæretici, schismatici, mali sacerdotes, innumeri fideles qui etiam sunt docti, totis viribus statim reclamarent. Ergo.

Inst. 2º. Absurdum est credere objecta ab aliis tantum intellecta: at in hac hypothese plebeii et imperiti credent objecta ab aliis tantum intellecta: ergo.

R. Dist. maj. Si de veritate illorum objectorum aliunde non constet, *concedo*; si de veritate illorum aliunde infallibiliter constet, *nego maj.* Etenim nulla est absurditas credere objecta in seipsis non intellecta, si aliunde de illorum veritate nullum moveri possit dubium; verum de veritate objectorum quæ revelata sunt ita per motiva credibilitatis constare potest, ut circa illa nullum dubium moveri queat: ergo.

Inst. 3º. Absurdum est objecta per alienos oculos videre: ergo *a pari*, etc.

R. Dist. ant. Absurdum est, etc. si oculi nostri sint sani et objecta præsentia, *concedo*; si oculi sint vitiiati, vel si objecta sint a longe posita, *nego ant.* Equidem ab-

surdum esset objecta per alienos oculos videre, si oculi nostri essent sani et objecta præsentia: at si oculi nostri sint vitiiati, non absurdum est objecta per alienos oculos videre: imo absurdum esset ea negare, quamvis testes oculati assererent illa existere et esse talia vel talia: at in rebus religionis, circa quas cæci sumus, non minus absurde Deo loquenti denegaretur assensus. Ergo.

Inst. 4º. Pagani et Mahumetani non magis dubitare debent de sacerdotum suorum sinceritate quam apud nos plebeii et imperiti: si ergo sola via auctoritatis admit-tenda sit, nullo modo a tenebris errorum suorum exire poterunt.

R. Nego ant. Nam facta quæ in favorem religionis christianæ narrantur, tam sensibilia, clara et splendida sunt, doctrina illius tam sapiens, pura et sancta est, ut omnes facile percipiant sacerdotes non esse deceptos nec deceptores: atqui tales veritatis characteres non reperiuntur in paganismo nec in mahumetismo, ut unicuique etiam leviter attendenti patebit; undique enim et in dogmatibus et in factis evidens manifestatur absurditas. Ergo nulla est paritas.

CAPUT TERTIUM.

DE CHARACTERIBUS QUIBUS EXISTENTIA REVELATIONIS CERTO CONSTARE POTEST.

Respectu illius cui immediate Deus loquitur, nullum requiritur signum externum: eodem modo enim Deus veritates supernaturales nobis manifestare potest, quo nobis communicat veritates naturales, v. g., omnes circuli radios esse æquales: id est, efficere potest ut tam infallibiliter judicemus ipsum nobis loqui interne, quam certo percipimus veritates evidentes. Ergo.

At non tenemur fidem iis omnibus adhibere qui præ-